

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Carducci št. 10, II. nad.

PRVI POLITIČNI ČIN

Sobotna „Edinost“ prinaša izjavo slovenskih mestnih svetovalcev, poslano tržaškemu županu v motivacijo njihove odsotnosti iz mestne zbornice, ki se je sestala v petek zvečer.

Radi pomanjkanja prostora nam je nemogoče prijaviti to še precej dolgo izjavo, koje kratki posnetek je ta, da se ne morejo več vdeleževati sej mestne zbornice radi očitnega zapostavljenosti slovenske manjšine, posebno na kulturnem polju. Ost izjave je tičala potemtakem v šolskem vprašanju, ki je smatrala slovenska mestna svetovalca kot najnujnejšo predpogoj za neomejen razvoj slovenskega prebivalstva v Trstu in — drugod.

„Edinost“ podaja svoje obširne komentarje v sobotni in nedeljski številki. Sicer je čisto naravna stvar, da se mora odobravati izjavo slovenskih tržaških svetovalcev, v kolikor se zrcali v isti ljudski nevolja, kajti do tega moramo priti, da bomo svobodno izražali svoje težnje. Ne more pa biti med nami Slovenca, ki ne bi hrepnel po kulturni izobrazbi in prenašal hladnokrvno zapostavljenost v tako važnem vprašanju.

Vsa čast torej slovenskima mestnima svetovalcema, da sta razumela svoj položaj in se sklicevala napram gnjilemu in zastarelemu mestnemu svetu kakor mi, da „vzhaja iz svetovne vojne nova doba, ki z nepremagljivo silo zahteva nove smeri v javnem življenju, nove politične tvorbe, nove socialne uredbe“.

Saj je to baš načelni program „goriškega Slovenca“, ki je nešteto krat pisal, da je treba odpreti usta, a pri tem vedno zadel na absurdnost: „Čim slabše, tem boljše“. Da izjava to absurdnost prebivalstva, je popolnoma umljivo. Ljudstvo te grozovite premembe ne more prenesti in prebaviti v par dnevih in se drži potemtakem rezervirano. Gleda s sumljivostjo na vse, kar se okoli njega godi, ne briga se za javna vprašanja in opravlja večkrat celo svoja domača dela z gotovo nemarnostjo, ki je lastna človeku, ki se smatra v nesreči. Temu je istinito tako. Konečno se je ta čut nezadovoljnosti marsikomu že tako globoko vkoreninil, da si vže dopada sam sebi v svoji obupni vlogi in reagira na vse klice k delu: „Čim slabše, tem boljše“.

Ponavljamo še enkrat, da umejemo, dokler se ta čut vkoreninja pri priprostitih ljudeh, a ne moremo si tolačiti, da podpira to absurdnost tudi slovenska inteligenca, kajti absurdnost je in ostane vsak korak, ki nas odvaja od življenja in ki vodi v propad. Tak pasiven odpor nas ne more spraviti nikoli na pravo pot, ampak kakor smo že tisočkrat ponavljali, nas vodi direktno v brezdnost.

Res, nekateri ugovarjajo vsakemu aktivnemu nastopu, češ, saj bi morala vlada sama vedeti, kaj nam pritiče kot narodni manjšini po Wilsonovih načelih. Tako govorjenje slišimo večkrat; no, ali sta gg. Slavik in Wilfan česa na kolenih prosila? Ako bi kaj takega storila, bi zgubila brezdomno spoštovanje pri Slovencih in Italijanih. Obregnita sta se krepko ob gnjilo tržaško liberalstvo in s tem dala od sebe glas, da Slovenci v zasednem ozemlju še živé. Poklekovanja gotovo nihče ne zahteva od nas, a radovedni bi bili vse eno zvedeti, ali se je od kake slovenske strani storilo poprejšnje potrebne korake (ne mislimo pa na vloge), da se bi vpoštevala naše težnje, kajti čudežna je tudi zahteva, da bi Italijanstvo na enkrat pred nami kapituliralo, dasi ne manjka sicer med njimi ljudi, ki bi nam radi prišli nasproti do več nego pol poti.

Radi tega soglašamo sicer z „Edinostjo“, v veselju, da sta odprla usta gg. slovenska mestna svetovalca v Trstu, ne soglašamo pa, da prezira Edinost glasove, ki iščejo z nami sporazuma na podlagi enakopravnosti, potem ko je že zaporedoma prinesla članke, iz kojih bi bilo sklepati, da obupuje „Edinost“ na svoji „iskreni“ politiki in išče izhoda na isti podlagi kakor mi, kar govori jasno članek „Od nedelje do nedelje“, s kojim se bomo pečali pozneje.

Ravno tako odkritosrčno kakor sta postopala tržaška mestna svetovalca, smo tudi mi vedno priganjali ljudi, naj ne vspavajo popolnoma v današnjem absurdnem položaju, ki je nastal le iz prehodnega iz starih v nove razmere. K temu nas je vedno spodbujalo poznanje italijanskih razmer in mož, o kojih imamo trdno prepričanje da žele z nami le prijateljskega stika.

Seveda se razlikuje naše stališče od onega „Edinosti“ v tem, da je ista obstala do zadnjega na stališču narodnega šovinizma veroječ le optimistični informacijam iz Pariza, dočim smo mi, ne glede na to, kako izpade rešitev na mirovni konferenci v Parizu (do koje nismo imeli nikdar zaupanja) prevzeli jako težak posel, da ustvarimo prijateljske odnose med Slovani in Italijo, da zopet oživimo cilj, ki smo ga zasledovali vže v času, ko ni bilo vojne in v času, ko je tržaška „Edinost“ bila tako prežeta od prepričanja, da je potreba sporazuma med Slovenci in Italijani, da je priobčala v svojem listu celo italijansko pisane članke, baš kakor dela bajé dandanašnj „Glas Istre“ ki ga nimamo časti poznati in o kojem pa verujemo, da je tako malo soroden z „Edinostjo“ kakor je z „Goriškim Slovincem“.

NEKAJ RAZMOTRIVANJA o našem listu.

Nedeljska „Edinost“ prinaša članek, naslovljen „Šolsko vprašanje v Juljski Benečiji“, ki ga posnema iz „Njive“. Vsebinska tega članka je prevod članka, ki ga je spisal prof. Aldo Oberdorfer v 24. številki florentinskega časopisa in ki obravnava šolsko vprašanje v slovenskem zasednem ozemlju, v kolikor ostane isti Italiji trajno priključeno kot „nova dežela“.

Ni prav za prav nič novega, kajti na ta članek je „Goriški Slovenec“ opozoril svoje čitatelje vže v neki marčni številki in tudi takrat dodal svojo opombo, kako potrebno bi bilo, da se Slovenci vdeležijo razmotrivanja tega vprašanja, da ne ostane popolnoma enostransko. Potem govori dalje članek o preustrojitvi slovenskih šolskih knjig čim možno v italijanskem duhu. Zaključuje pa članek z obžalovanjem, „da ni dala vlada nobenih zagotovil slovenskim manjšinam in se izrekla za enaka zagotovila za italijanske manjšine v jugoslovanski državi“.

Koncem tega članka nas je lopnilo uredništvo, kakor češ, ali ne vže gosp. Oberdorfer, da mu delata v roke „Goriški Slovenec“ in „Glas Istre“.

Kar se tiče stvarnosti same ostajamo pri starem prepričanju, da ne morejo izgledati italijanska mnenja drugače kakor izgledajo, ako nima nihče ne spretnosti ne poguma, da bi povzel polemiko odnosno skušal mnenja zblížati do točke odkritosrčnega sporazuma.

„Edinost“ dobro vé, da je „Goriški Slovenec“ že davno prešel v čisto slovenske roke in da je njegov cilj ustvariti podlago odkritosrčnega sporazuma med obema sosednjima narodoma na podlagi enakopravnosti. Ta vtis mora dobiti vsak, kdor je čital „Goriškega Slovenca“ od „Velike noči“ sem in glupec ter slepec je oni, ki nam podtika nepošteno ali postranke namene.

Res, da je bil začetek „Goriškega Slovenca“ klavern, nedoločne in sumljive oblike, toda odkar je postal orožje goriškega Slovenca, ki čuti z narodom in njegovimi težnjami, je sodba med ljudstvom povsem drugačna. Draga tetka „Edinost“ hoče pokazati s svojo opombo, da nas ignorira, toda le počasi, kajti zadnja beseda bo veljala Sicer pa se tudi „Edinost“ nima kaj pomehovati „goriškemu Slovincu“, kajti v dobi klavernosti „goriškega Slovenca“ je bila „Edinost“ jako klaverna oblike in brezpomembne vsebine. No, prestali smo mi in tudi „Edinost“ kritično dobo. Toda „Edinost“ nam daje čuti, da mi ne spadamo k slovenskemu časopisu. O tem se seveda ne bomo prepirali, ker prepričamo občinstvu, da nas sodi. „Edinost“ pa poreče, da smo „iskrenejši“ nego si misli, kajti povod, ki nas je gnal k temu časopisu, je bila zavest, da bomo mogli javno povedati ljudstvu naše mnenje. Med tem, ko smo otvorili naše delovanje v svrhu, da bi ugledali pot vsakemu gibanju za obrambo narodnega življenja, je prehajalo slovensko delavstvo in uradništvo trumoma v mednarodne socialistične organizacije s sedežem v Milanu in Turinu. Dasi je to gi-

banje tako, da zamore prav za prav le služiti sporazumu obeh narodov, obsojamo način, s kojim se je to vršilo, ker nosi na sebi znak padca iz enega ekstrema v drugi, dočim je želeli, da se vrše taki preobrati z zavestjo in preudarjenostjo in ne za vsako ceno, da se le vduši v sebi čut nezadovoljnosti.

Ali je morda tudi „Edinost“ v b e s e d i z mednarodnimi socialisti, kakor njeni prijatelji okoli „Njive“? Čudno se nam bi zdelo, da bi prišla velenarodna „Edinost“ do takega s poštovanja pri narodno najstrpljivejši stranki, ki nam je po svojem značaju dosti bližja nego vsaka druga stranka. Seveda smo daleč od tega, da bi hoteli podcenjevati kulturno vrednost „Njive“, ki je, kakor vsakemu Slovincu, tudi nam dobro došlo kulturno delovanje. Hoteli smo le konstatirati neskladje, ki obstoja med narodnim šovinizmom in idealno strpljivostjo, ki je obvezna za stranko, kojoj pripada okrožje in postanek „Njive“.

Nekateri mislijo namreč, da obstajajo kontrasti le v mejah, v ostalem pa da je svobodno vsako izkoriščanje in vsaka blodnja. Drugače si pač ne moremo tolačiti navdušenosti „Edinosti“ do vseskozi dostojno pisane in vrejevane „Njive“.

V tem oziru zastopamo vedno povsem drugačno stališče. Dočim smo po jedni strani ustvaritev bratovski razmer mednarodni, izjednačbo vseh stanov, odpravo protekcionizma in razjedajočega kapitalizma ter proslavo človeštva, ki posveča svoje moči delu in produkciji, hočemo po drugi strani, da se bi naše prebivalstvo s prepričanjem preobrazilo k novemu socialnemu redu, kajti le na ta način nam bode zajamčeno, da tudi najmanjši izmed nas ne postane žrtev svoje lahkovernosti in pomanjkanja izobrazbe.

To je prosveta, ta zamore pripomoči narodu k napredku in od tega tudi do prepričanja, da je treba v vseh vprašanjih medsebojnega sporazuma. Da se z vso odkritosrčnostjo potegujemo med drugimi tudi za ta cilj, nam more zameriti le oni, ki ga le vojna tako popolnoma opijanila, da ne vidi ničesar pred seboj. V to kategorijo spadajo dandanes le vojni dobičkarji in kratkovidni nacionalisti. Vsi drugi pa si želimo sporazuma, kojemu se postopoma, na gotovo bližamo.

Jadransko vprašanje.

RIM 11. Milanski „Secolo“ poroča sledeče:

„Tittoni je stopil kot nenadna prikazen pred zbornico. Njegove kratke izjave so bile jako splošnega značaja in se niso radi tega dotikale ne reškega, ne dalmatinskega vprašanja. Kljub temu je dal razločno razumeti dve stvari: prvič da vlada ne bode razpravljala osnovnic naše pogodbe pred podpisom v zbornici in da bode radi tega brzo zaključila pogajanja.“

Treba je torej hitro delovati. Preveč časa je zgubila prejšnja vlada, ki je s tem zavlačevanjem izzvajala le javno ogorčenje in škodovala vsem vprašanjem, ki zadevajo našo državo. Da je naš položaj na pariški konferenci ravnokat, kakor je bil začetka, zamore trdititi Orlando, ki je živel z malimi pomočki in debelami lažni. Resnica je, da smo kompromitirali vse možne rešitve.

Sicer pa ni mogel Tittoni pri vsem svojem rezerviranem zdržanju prikriti pesimizma in je izrecno priznal, da je naša mirovna pogodba vže začrtana. Nova delegacija ne more torej doseči miru po svojih kriterijih, ampak more le krpiti pogreške svojih prednikov. Po našem mnenju bode mogla storiti nova delegacija kaj novega le na polju, ki sta je Orlando in Sonnino popolnoma zanemarila. Bodo se moglo namreč sprožiti ali zaključiti gospodarske in finančne pogodbe z drugimi narodi. Kako so te potrebne, vidi vsak sam, ako smotri vzroke notranjega vrvenja, ki se pojavlja te dni in vpošteva kruto in suho obrazložitev komisarja državne aprovizacije, Muraldija.

„Mi smo zanemarili trgovsko politiko; pozabili smo, da manjka Italiji svinin. Sedaj vidimo žalostne posledice take neprevdlosti. Mislili smo, da zadostuje pitati ljudstvo z iluzijami in smo nadejali naše življenje od dneva do dneva in na dan, ko so propadle več ali manj nacionalistične iluzije, ki jih je negovala vlada, je začutilo ljudstvo realnost in nastopilo proti naraščanju draginje. Toda treba je bilo duševne predpriprave za te vpre, to predpripravo pa je dovršila vlada sama na umeten način.“

Rekli smo, da je treba delovati hitro in da se zamore sedaj razpravljati le o dovršenem dejstvu. Kakor je dal razumeti Tittoni, sklene na mirovno pogodbo in jo predložiti parlamentu, da jo ratificira. Več se namreč ne dá storiti in tudi ne kaj boljšega. In potem? Potem moramo iskati žito, železo in premog. Ako se ne založimo s temi in drugimi blagi, se ustavi narodni stroj v nekaj tednih.

Ali naj gledamo v obraz resnici ali pa obrtno poglede proti oblakom?

„Era nuova“ ima iz Rima sledeče poročilo:

„RIM 12. Poslanec Bevióne pošilja časopisu „Gazzetta del popolo“ dopis iz Pariza, v kojem zatrjuje, da je doznal, da se bode moralo v pogajanjih za rešitev jadranskega vprašanja popustiti pri Reki. Mesto se vtelesi prosti državi s posebno avtonomijo. Dočim se zagotovi Italijanom v Zadrú nekako obliko italijanskega pokroviteljstva, se bodo morali v ostali Dalmaciji podvreči žrtvam, ki jim težko ohranijo Šibenik.“

V kompenzacijski pomorskega oporišča v Šibeniku, se trudi italijanska delegacija, da si bi zagotovila oporišče v Kotorju. Po zatrjevanju postanca Beviónija, dobe Italijani v Mali Aziji možnost izčrpanja premogonosne kotline v okolišju Herakleje.

Vsi dopisi potrjuje potemtakem našo domnevo, da se bode bližala končna rešitev jadranskega vprašanja več ali manj Tardjevemu načrtu, na kojega je pristal svojedobno tudi Wilson.

Francoski komentarji k Nittijevemu govoru.

„Secolo“ priobča sledeči dopis iz Pariza:

„Francosko časopisje sprejema Nittijev govor prijazno, ker je došel baš v pravem trenutku. Nitti je namreč posebno poudarjal, da ostane Italija zvesta svojim zaveznikom. S tem je baje Nitti močno koristil svoji domovini, ker je vporabil svojo avtoriteto proti francoskemu domnevanju, ki zadobiva vsak dan širša tla, da išče namreč Italija stike s prejšnjimi zavezniki.“

Casopisje jemlje vsled tega z zadovoljstvom naznanje Nittijevo izjavo, dočim se trudijo celo nekateri časopisi, kakor na pr. „L'Information“, da bi gasil s to izjavo reški ogenj, češ, da je neumestno pretiravati neljubni dogodek, pri kojem nosijo tudi Francozi svoj del odgovornosti. Uradni „L'Ordre Publicque“ se poslužuje te izjave v dokaz, da je potrebna zveza med zavezniki, v koji ne sme manjkati Italija, da se postavi jez proti nevarnostim germanstva, ki so sicer uspravane, a ne odpravljene.

Slabemu vtisu, ki ga je zadobilo Francosko javno mnenje glede vnanje italijanske politike, odgovarja v Italiji vtis, da zasleduje Francija na mirovni konferenci italijanskim interesom do cela nasprotno politiko. Vsekakor govoré za to vsi znaki: „Francoska politika, ki išče branike proti germanstvu na vzhodu in ne na zahodu, ne stremi sicer za tem, da bi nalašč ponižala Italije, toda vspeh je ravno isti, ker spravlja ob veljavo naše prijateljstvo do Francije. Tega francozi ne umijo in tudi nečajo priznati.“

Na sploh pa so ta nesporazumljena plod mrzlih, nezaupnih in oddaljenih odnosov, ki so obstajali med francosko in italijansko vlado do včerajšnjega dne. Toda zadostovale bode nekaj dobre volje od obeh strani, da se oblaki razpršijo“.

Zavezniške ladje na Reki.

Tržaška „Era nuova“ je dobila iz Pariza sledečo vrst: „Glasom informacij iz krogov, ki se najbolj zanimajo za osodo Reke, dojdejo v kratkem v to kvarnersko mesto vojne ladje angleške, francoske in ameriške“. (Med tem so že došle. Op. Ur.)

Bulgarska delegacija je pozvana v Pariz

Iz Pariza poročajo, da se je včeraj, 11. t. m., sešla komisija, koji je poverjeno proučevanje bulgarskega vprašanja. Ista je potrdila svoje predočene sklepe v kolikor zadevajo isti serbsko-bulgarske meje dostavivši le lahko spremembo v timoškem ozemlju. Diskusija je bila jako živahna in močno je bil oporekan sklep glede zahodne Tracije, ki jo zahteva Grčija. Ta zahteva je bila sprejeta od komisije s tremi glasovi (Francije, Anglije in Japonske) proti dvema (Italije in Amerike).

Nekateri časopisi so naznanjali, da je poprej povabila komisija Rumunijo, naj odstopi Bulgarski oni del Dobruže, ki je bil prisojen Rumuniji na podlagi mirovne pogodbe iz leta 1915 razun mostišča pri Silistriji in Tutrakanu. Ta vest pa baje ni točna. Komisija je namreč povabila Rumunijo in Bulgarsko naj se med seboj neposredno sporazumite.

Včeraj (11. t. m.) storjeni sklepi komisije za bulgarske zadeve se predložijo v pregled svetu četvorice, ki mu pristojna pravica ratificirati, popraviti in zavrniti jo. Domneva se da bode predmet hude debate zahodna Tracija. Ako preide zahodna Tracija v izključno last Grčije, bi bila Bulgarska popolnoma odrezana od Egejskega morja. Je-li to pametno? Bistre glave se povprašujejo to s strahom in opazajo, da je notranji položaj Bulgarske resen ter dvomijo, da bi mogli moške, ki še podpirajo omahljivi prestol

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.-
— Pol leta Lir 5.- — Tri mesece Lir 2.50
En mesec Lir 1.-

Oglesi:

Oglesi na drugi strani Lir 1.- za vrsto —
Mali oglesi Lir 0.05 za besedo — Znižane
cene za letne naročnike.

carja Borisa, pregovoriti ljudstvo, naj sprejme mirovno pogodbo, ki vsebuje tako okrnjenje Bulgarske, da bi se skrčila na ono, kar je bila pred balkansko vojno.

Sicer pa kaže vse na to, da je pogodba, ki se namerava predložiti Bulgarski, v teritorialnem oziru na dobri točki. Gre se le za vtelesitev klavzul zveze narodov, razoroženja, zavarovanja narodnih manjšin, vojnih odškodnin, ki so seveda jako dvomljivega značaja pri sedanjem finančnem položaju Bulgarske.

Vsekakor hoče konferenca rešiti tudi to vprašanje z nekako naglico in jo zato poklicala bulgarsko delegacijo že za 25. t. m. v Enghien.

Uročitev avstrijske mirovne pogodbe.

Pariz 12. Dne 12. t. m. je imela je biti končno vročena mirovna pogodba delegatom Nemške Avstrije, ki čakajo nanjo potepeljivo vže od 15. maja t. l. Danes pa zopet poročajo iz Pariza, da se je zopet odložila vročitev mirovnih pogojev. Sicer pa trdè, da se izvrši vročitev mirovne pogodbe brez vsake ceremonije.

Nemška blokada je odpravljena.

Dne 12. julija t. l. je došla v Pariz nemška mirovna pogodba ratificirana od narodne skupščine. Verhovni svet zaveznikov se je na to sestal, da se posvetuje o dvignitvi blokade nad Nemčijo. Agencija Reuter trdi, kekar dojdejo v Pariz vse listine, ki spričujejo, da je bila mirovna pogodba popolnoma pravilno ratificirana, se dvigne blokade takoj.

Wilsonov govor v ameriškem senatu.

WASHINGTON, 11. V svojem govoru v senatu je Wilson izjavil, da je Zveza narodov postala neobhodno potrebna kot oporišče za novo ureditev stvari, ki je moramo ustanoviti. Predsednik je opozarjal na visoke ideale, radi katerih je Amerika vstopila v vojno; poročal je o ameriškem sodelovanju pri končni zmagi, spominjal se je govorov na mirovni konferenci o končni vzpostavitvi svobodne svetovne vladavine in o težavah, ki so jih povzročale obveze iz časov, ko se je sila zamenjavala s pravico in ko niso zmagovalci upoštevali interesov prebivalstva; vse to je obteževalo vzpostavitev novega reda.

Nekateri plodovi dela te konference bodo morda grenki, toda vsa konferenca je bila navdahnjena od želje, da se izogne slabim vplivom, in posrečilo se ji je.

Wilson je mnogo manj govoril o mirovni pogodbi, nego o Zvezi narodov. Pripomnil je, da je osamitev Zedinjenih držav končala z dokončanjem kubanske vojne; sedaj bodo Zedinjene države sodelovale pri mednarodnem življenju. Kakor bi moge odkloniti moralno vodstvo, ki se jim ponuja? Vojna in mirovna konferenca dajete že sami ob sebi odgovor na vse pripombe; napačno bi bilo, če bi se drugače delalo. Vsaka vlada, kateri so na srcu interesi njenega prebivalstva, in ki je navdahnjena z duhom pravičnosti, se mora lotiti dela, da uniči staro uredbo. Ta naloga se bo morda zdela težavna državnikom, toda narod ne bo priznaval nikakršnih težav. Zveza narodov ni navadna listina, priključena mirovni pogodbi, da popravi stare krivice, temveč je edini up človečanstva. Mirovna pogodba z Nemčijo, pri kateri so bile posredno ali neposredno prizadete vse države, je delala težave, ki bi bile nepremagljive brez nekaterih majhnih kompromisov. Leti so bili neizogibni, toda ne kršijo nobenega načela. Konferenca se je ravnala popolnoma po 14 točkah, toda upoštevala je dogodke in mednarodni položaj.

Wilson je pripomnil, da predložiti v kratkem posebno pogodbo s Francijo, ki so njeni pogoji vezani s sedanjo pogodbo.

Nekateré izpremembe v statusu Zveze narodov.

PARIZ, 11. Poročevalec lista „Daily Maila“ poroča iz Washingtona, da je opozicija v ameriškem senatu sklenila, da predloži naslednje izpremembe v statusu Zveze narodov: 1. Točna izjava o Monroejevi doktrini. 2. Vlada Zedinjenih držav si pridržuje izključno pravico, da sklepa o zakonih glede izsejevanja, glede pravic črncev in glede carinske politike. 3. Združene države bodo tolačile čl. 10 statusa Zveze narodov v smislu, da je treba privolitev severnoameriškega kongresa za morebitno posredovanje v evropski vojni. 4. Zedinjene države bodo imele pravico, da izstopijo vsak čas iz Zveze, ali po predsednikovem proglasu ali po sklepu parlamenta.

Poročevalec pa opozarja, da so se z Wilsonovo povrnitvijo pokazala v javnosti mnenja, ki so prijazna Zvezi narodov. Pridržke republikanskih senatorjev bosta bržkone dovolj pobijala parlament in država.

Demokratski listi pišejo, da so pripravljene na kompromis v novi večini, a manjšina zahteva odločno omejitve štata Zveze narodov. Parlamentarni boj se bo bavil predvsem z vojaškim dogovorom med Francijo, Anglijo in Ameriko, za katerega zahteva Wilson sankcijo, preden se začne razprava o mirovni pogodbi.

Pruski princ Henrik prosi milosti za svojega brata Viljema II.

LONDON, 11. Viljemov brat, pruski princ Henrik, je poslal kralju Juriju brzojavko, v kateri ga prosi v imenu pravičnosti, da ne izroči cesarja. Po pogovoru z V. V. v Londonu, dne 26. julija 1914, piše princ, sem se povrnil v Berlin, kjer sem ostal tudi po cesarjevem odhodu in do popolne mobilizacije. Lahko dokažem, da so hoteli cesar in njegovi svetovalci z vsemi sredstvi preprečiti vojno, ki so jo smatrali pogubno za človečanstvo. Pripravljen sem da zavrnem obrekovanja proti cesarju, ki so se razširila v teh štirih letih, in se stavljam V. V. na razpolago, da Vam sporočim resnico o vzrokih in posledicah vojne.

Nova Čehoslovaška vlada.

PRAGA, 10. Nova vlada čehoslovaške republike je sestavljena tako-le: predsedstvo Tušar, notranje svari Svehla, zunanje svari Beneš, finance Horaček, trgovino Haidler; javna delo Hempt, prehrano Houdek, železnice Štrbny, poljedelstvo Prašek, zdravstvo Srobar, socialno preskrbo Winter, pravosodstvo Vesely, uk Habermann, narodno obrambo Klofač, pošto in brzojav Stanek.

Rusija in otomansko vprašanje.

PARIZ, 12. Ni sicer znano nič gotovega, toda verjetno je, da se je vrhovni svet bavil s spomenico, ki mu jo je poslal princ Lvov v imenu ruske konference, ki zastopa v Parizu Kolčakovo vlado. Princ Lvov zahteva, da se Dabanele priklonijo Rusiji, toda v slučaju, da zavezniki sklenejo, da se mora Turčija in Carigrad podvreči mednarodni komisiji, zahteva energično, da bo tudi Rusija zastopana v tej komisiji. Ta novi dogodek, četudi ne nepričakovan, bo še bolj zapletel že tako zapleteno vprašanje bodoče oblike otomanske države.

Zaščita manjšin.

PARIZ 12. Vrhovni svet je zopet začel proučevati pogodbo med pridruženimi državami in Čehoslovaško o manjšinah. Pogodba, ki jo je Paderewski sprejel, a Bratianu oročeno zavrnil, je bila na Crespijev predlog, odložena na čas, ko se začne razpravljanje o državni obliki vseh držav, ki so nastale na ruševinah avstroogrske monarhije.

Meje med Čehoslovaško in Arstrijom ter Madžarsko.

PARIZ 12. Vrhovni svet se je na današnji seji bavil z določitvijo meja med Avstrijo, Madžarsko in Čehoslovaško. Po novih določbah se pusti Čehoslovaški bistveni del z dvema izpremembama njej v prid in sicer v gmündskem in feldberškem okraju. Komisija predlaga, da se priklonijo Češki predmetje južno od Donave pred Požunom.

Švica izstopi iz Zveze narodov, če se ne dovoli pristop tudi Nemčiji.

PARIZ 12. Vsi del službenih Kalendarijev izjav, da Švica izstopi iz Zveze narodov, če se pripusti tudi Nemčiji, smatra „intransigent“, da ne bo sedež Zveze narodov več v Ženevi, če ne pristopi Švica k Zvezi dva meseca potem, ko stopi leta v veljavo.

Skupne meje med Madžarsko in Avstrijo.

PARIZ 11. „Echo de Paris“ piše o sklepu petorice, da se določijo skupne meje med Avstrijo in Madžarsko, ne da bi ju ločili s koridorjem, ki bi vezal Čehoslovake z Jugoslovani. List piše, da se zdi, da se konferenca umika pred delom, ki ga je naredila vojna sama, naglašava veliko krivdo Madžarov na izbruhu vojne in smatra neposreden stik med Madžarsko in Avstrijo za nevaren.

Neutralizacija južne donavske obali.

PARIZ, 11. „Temps“ piše, da je verjetno, da se ustanovi nevtralna zona ob južni obali Donave po sklepih komisije za avstrijske meje. Na ta način se hoče izogniti pristranski priklonitvi tega ozemlja Čehoslovaški, ki zahteva neposreden pristop k madžarskim železnicam.

Vervenje v Italiji.

Kakor je posneti iz italijanskih časopisov, si je razkačena množica ohladila svojo jezico nad navijači cen, ker ni več slišati o pouličnih pobojih. Po nekod so bajne anarhisti netili zarote in govori se, da je bila odkrita v Turinu taka zarota. V Rimu mora biti položaj še vedno resen, ker časopisov iz Rima ni še dobili.

Vlada se trudi z različnimi naredbami, da bi spravila v skladje cene s trgovskimi in konsumentnimi interesi, toda zadeva na velike težkoče. Saj smo videli sami v Gorici, kake učinke imajo ti umetni ceniki. Blago se takoj po zgublja po prodajalnah. V drugih italijanskih mestih so se sicer nekateri okoristili pri plenjenju, drugi pa mora dandanes stiskati pri blagu, ki ga je vedno manj na trgu.

Edino sredstvo, ki nas zamore rešiti draginje je vspostavitve normalne produkcije, dovoza in izvoza. S tem nastane konkurenca, ki povzroči padanje cen. Dokler ne pridemo do tega, se ne

znebimo pomanjkanja in draginje, pa naj se stori kar hoče.

Pomagalo bi le-to, da bi mogla država monopolizirati vso kupčijo in razdeljevati blago po enakih delih med vse državljanje. Do tega seveda ne pridemo, ker bi izločili s takim sistemom ves trgovski sloj. Kaj takega bi bilo mogoče le v popolnoma komunistični državi, ki bi pa vrhu tega morala biti prav dobro založena, da prepreči vsako nezadovoljnost med državljanji.

Radi tega noče nobena trezna politična stranka sprejeti vlade v tem žalostnem položaju, ker ve, da bi je bilo kmalu konec. Le skrajni socialisti mednarodne stranke, ki hočejo za vsako ceno izrabi sedanjo občo nezadovoljnost in čele možno proglasiti ditakturo proletarijata, silijo na stavke.

Kadi tega je prišlo do nesoglasja v stranki sami. Govorilo se je, da izstopi tudi Turati. Na čelu gibanja za uvedbo proletarske ditakture stojé Bombacci, Serati, Marasini, Repossi, Gennari in Vella. Ostale socialistične organizacije se držé bolj rezervirano in si niso še na jasnem, v kaki obliki naj se vdeleže mednarodne stavke, ki se sicer omejuje le na Italijo in Francijo. Pa tudi v Franciji ni še poršlo nikako enotno naziranje glede načina manifestacije. Vlada žuga bajé s represivnimi sredstvi, toda strah vzbuja sklep vodstva železničanskega sindakata, da se ima ustaviti tudi vsak promet skozi dobo 48 ur.

V Italiji hočejo dati nekatere socialistične stranke manifestaciji obliko protesta proti Versailleskemu miru.

Vsekakor se vrše velike agitacije od vseh strani. Kakor zamoremo soditi iz poročila italijanskih listov, ne žanjajo sicer italijanski komunisti občega priznanja, toda po drugi strani tudi ne smemo zabiti, da je že itak razdražena ljudska masa dandanes hitro v ognju, in da je to baš isto, kar žele izkoristiti vprizoritelji mednarodnih stavk.

Mednarodna italijanska in francoska stavka, ki je proglašena za dne 20. in 21. t. m. zasleduje baš cilj, da se precejeno razpoložljive moči.

Domače vesti

Novi guverner v Trstu. Italijanski listi poročajo, da je imenovan novim civilnim guvernerjem v Trstu radikalni poslanec Ruini, državni podtajnik za industrijo. Označajo ga kot strokovnjaka na tehničnem in organizacijskem polju.

Avtomobilna zveza Gorica-Ajdovščina. „Goriško avtomobilsko društvo inž. Ribič & C.“ je otvorilo redni avtomobilni promet dvakrat na dan med Gorico in Ajdovščino.

Potem, ko je prenehalo vojaštvo vzdrževati to avtomobilno zvezo med Gorico in Ajdovščino, je bilo nujno potrebno, da se ne opusti te velekorišne prometne zveze, kajti na vipavsko „polževko“ je pač težko računati.

Točnega urnika ne moremo še prinesiti, toda reklo se je nam, da odhaja zjutraj ob 6.30 iz stolnega trga, popoldne pa ob 5.30 uri od istotam.

Avstro-ogerski denar onkraj premirne črte. Vlada je izdala novo naredbo, glasom koje se izmenja v lire na podlagi 40% tudi na denar, ki leži v hranilnicah onstran premirne črte in je last zasebnikov in zavodov, ki imajo stalni sedež v Julijski Benečiji ali na Trentinskem. Menjava se pa omejuje le na gotovino, ki je bila naložena v hranilnico pred 5. novembrom 1918. Kdor ne more nadvojbeno dokazati, da je imel sporni denar pred 5. novembrom 1918, zaprosi lahko za posojilo, ki more znašati največ 20% kronskega zneska v lirah.

Ta določila se raztegnejo tudi na one v Julijsko Benečijo ali Trentinsko pristojne osebe, ki so zadržane v kakem kraju onstran premirne črte. Te osebe zamorejo izposlovati, da se prenesejo njihove glavnice v „Italijansko banko“.

Vse menjave veljajo le za nežigosane krome.

Tirjatve napram bivši monarhiji. Zavod za čuvanje interesov prebivalstva v po italijanskih četah zasedenem ozemlju, filijalka v Trstu, via Montfort št. 6. III nadstropje objavlja, da sprejema do 15. septembra vse prijave, ki se nanašajo na tirjatve napram bivši avstro-ogerski monarhiji. Gre se pred vsem za po avstrijskem vojaštvu zaplenjene predmete, tirjatve za zalaganje, vojne datjave, odškodnine in osebne pristojbine.

Kdorkoli hoče uveljaviti svojo tirjatev mora pred vsem popisati svojo zahtevo, označiti osebo, polk ali vojaški računski oddelek, ki je imel opraviti z upnikom. Navesti je tudi, je-li bila tirjatev že nakazana pri kaki blagajni, a potem nedvignena, ter ime in naslov kakor tudi morebitne zneske, ki jih je dobil upnik na račun.

Ako se nanašajo tirjatve na založne pogodbe, je treba navesti vojaško oblast, ki je dala naročilo, skupno s številom in datumom tozadevnega odloka, dalje vojaško oblast, ki je izvršila likvidacijo in morebitno blagajno, pri koji je bil znesek nakazan. Konečno je označiti tudi oni vojaški urad, pri kojem je obležala zadeva pred razpadom avstrijske države. Pri vojnih datjavah je navesti oblast, ki je izvršila rekvizicijo, predložiti tozadevno potrdilo, navesti oblast pri koji je že bila naznanjena tirjatev in morebitna plačila dobljena na račun cele tirjatve.

TEDENSKI KOLEDAR

- 16. julija Sreda, Škapul Dev. M. Mar.
- 17. „ Četrtek, Ales., Generoz.
- 18. „ Petek, Kamil Sel, Friderik.
- 19. „ Sobota, Vincencij Pavl.
- 20. „ Nedelja, 6 pob. Marjeta.
- 21. „ Ponedeljek, Danijel, Olga.
- 22. „ Torek, Marija Madalena.

Upravitelj in urednik: KAROL JUŠIČ.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

Naznanjam, da sem začel strehokrilno obrt

v Gorici
(Largo Nicolò Pacassi št. 5)

in se priporočan občinstvu, ki sem je v stanu dobro in hitro postreči. Sprejemam tudi izdelovanje vsakvrstnih načrtov in stavbenih proračunov.

Maksimiljan Poberaj
arhitekt.

Šolske pisanke se dobi v papirni trgovini
ANTONA PERTOT
GORICA - Via Municipio 4 - GORICA
filijalka, Via Teatro 18,

ki je bogata založena z raznovrstnimi pisarniški potrebščinami, šolskimi knjigami i. t. d. Ima tudi knjigovoznico in sprejema izdelovanje fotografičnih slik, klišejev in druga slična dela.

!BAZAR!

Na Verdijem tekališču
Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo
Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisk :

Sprejme se na hrano več oseb
kje, pové uredništvo.

Velika tvrdka v Vidmu

išče potovalnega agenta v usnju.

Neobhodno potrebno je poznanje slovenskega jezika. Oglasiti se je pri upravnistvu iista.

Velika tvrdka v Vidmu

išče spretne strojarje.
Več se zve pri upravnistvu tega lista

ZOBOZDRAVNIK

ROBERT BERKA
GORICA, ULICA DANTE 4.

Mnogo let asistent pri Dr. PIKL
Zobozdravniški ateljé
Posluje od 8. do 12. dopoldne
in od 2. do 6. popoldne

SIGON JOSIP
Gorica, Ulica Rastello 8

Velika zaloga vsakovrstnih ur, verižic in zlatenin
Najnižje cene

Borovaz & Colledani
GORICA, Riva Castello št. 4
Zaloga manufakturnega blaga na debelo
ZMERNE CENE

GENTILI & ROSSATI
tvrdka za stavbeni materijal
v Gorici, Corso Vitt. Em. 21
ZASTOPSTVO ima Alojz Slamič
v Sv. Luciji in Tolminu
Bogata zaloga vsakovrstnega stavbenega materijala
Med tem tudi Cement PORTLAND

GIOV. PATERNOLLI
CORSO G. VERDI 34.
Najstarejša knjigarna in trgovina s pisarniški predmeti. Bogataga zaloga vsakovrstnih pisarniških potrebščin, slik, barv i. t. d.
SLOVENSKE KNJIGE.
Zaloga edine italijanske slovnice za Slovence: „Italijanščina za Slovence“ sp. V. Bandelj. Slovarji italijansko-slovenski, in slovensko italijanski. - Slovenska postrežba